

Handleiding www.waarnemingen.be

versie 23/12/2009

Opmerking vooraf

Waarnemingen.be is nog in volle ontwikkeling en er gebeuren regelmatig aanpassingen en uitbreidingen. Hoewel we deze handleiding regelmatig updaten, zal deze onvermijdelijk toch soms achterlopen. Opmerkingen of vragen over deze handleiding kan je posten op www.natuur-forum.be of mailen naar info@waarnemingen.be

natuurpunt Studie

Handleiding waarnemingen.be

Inleiding

Waarnemingen.be is een systeem om waarnemingen van alle soortengroepen gestructureerd te verzamelen én te raadplegen. Voor waarnemers is het eigenlijk een online notitieboekje waarin eigen waarnemingen eenvoudig kunnen worden opgeslagen en beheerd. Doordat alle waarnemingen in 1 systeem worden verzameld, kunnen op basis hiervan allerlei overzichten, kaarten en statistieken worden gegenereerd, die altijd gebaseerd zijn op de meest recente informatie. De meeste waarnemingen zijn zichtbaar voor iedereen en enkel kwetsbare situaties worden afgeschermd. Door deze open benadering vormt Waarnemingen.be een enorme bron van natuur-informatie, en is er een uitgebreide sociale controle op fouten. Een team van admins kijkt de waarnemingen na en doet een uitgebreide kwaliteitscontrole. Ze nemen contact op met de waarnemer in geval van twijfel of foute determinaties. Op het Natuur-forum kan er over waarnemingen gediscussieerd worden. Zo wordt Waarnemingen.be ook een leeromgeving waar vrijwilligers van elkaar en van specialisten leren en zo hun natuurstudiekennis vergroten.

Waarnemingen.be is een recente ontwikkeling en tot dusver was er nog geen handleiding beschikbaar waarin alle functies worden uitgelegd. Met dit document is die er nu wel. Wie voor de eerste keer op www.waarnemingen.be terechtkomt, wordt misschien wel overdonderd door de vele mogelijkheden. Daarom beginnen we deze handleiding met een overzicht van de basisfuncties om snel van start te kunnen gaan. Een meer uitgebreide handleiding vind je vanaf pagina 4.

Waarnemingen.be is een samenwerking tussen Natuurpunt Studie vzw en de Nederlandse Stichting Natuurinformatie.

Contactgegevens

Natuurpunt Studie
Coxiestraat 11
2800 Mechelen
(+32) (0)15 29 72 13

info@waarnemingen.be
www.natuurpunt.be/studie
www.telmee.be
www.natuur-forum.be

Inhoud

1 Snel van start	3
2 Waarnemingen invoeren	5
3 Waarnemingen raadplegen	9
4 Mijn Waarnemingen.be	11
5 Werkgroepschermen	15
6 Mobiel waarnemen	17

1 Snel van start

Waarnemingen raadplegen

Om waarnemingen te raadplegen moet je niet ingelogd zijn. Op het hoofdscherm zie je de meest recente waarnemingen van zeldzame soorten. Je kan eenvoudig wisselen van soortgroep.

Wil je ook de meer algemene soorten zien, dan kies je de gewenste soortgroep onder het menu 'Recente waarnemingen'.

Om de waarnemingen uit een bepaald gebied te zien, ga je naar 'Overzichten > Gebieden' en typ je een gedeelte van de gezochte gebiedsnaam. Daarna selecteer je het gewenste gebied uit de lijst.

Wil je meer info over een waarneming? Door te klikken op het i-tje voor een waarneming, krijg je alle details te zien. Klik je op een soort, dan zie je alle waarnemingen van deze soort, klik je op een gebied, dan zie je alle waarnemingen binnen dit gebied.

Registreren

Om waarnemingen te kunnen invoeren, moet je eerst registreren. Dat is eenvoudig, enkel Naam, Gebruikersnaam, Provincie, en een werkend e-mailadres worden gevraagd. We vragen wel om jouw ECHTE naam in te vullen, zo dat het duidelijk is wie een bepaalde waarneming heeft gedaan. De gebruikersnaam moet uniek zijn, en heeft minimaal 5 karakters en geen vreemde tekens.

Na het registreren wordt een paswoord opgestuurd naar het opgegeven e-mailadres. Als je geen paswoord aankrijgt binnen de 5 minuten, is er iets mis. Je kan het paswoord dan opvragen via een mailtje naar info@waarnemingen.be.

Opgelet: mails van info@waarnemingen.be komen niet aan bij hotmail of live adressen. Gebruik daarom een ander e-mailadres.

Nadat je voor de eerste keer ingelogd bent, kan je je paswoord wijzigen via Mijn Waarnemingen.be > Persoonlijke gegevens > Wachtwoord of rechtstreeks via <http://waarnemingen.be/user/password>

Waarnemingen invoeren

Na de registratie kan je waarnemingen beginnen invoeren. Via het menu 'Invoeren > Waarneming' kom je bij het invoerscherm.

In dit scherm staat standaard de datum van vandaag ingevuld. Vergeet niet om hier de precieze datum van de waarneming in te vullen! Je kan ook waarnemingen uit het verleden doorgeven, dus ook oude notitieboekjes kan je nu eenvoudig verwerken.

Dan selecteer je de juiste soortgroep, waarna je achter 'soort' een deel van de naam van de waargenomen soort intypt. Na een paar letters verschijnt een lijstje, waarin je de gewenste soort kan aanklikken. Handig, want alle inheemse soorten zitten al in het systeem.

Selectie van het gebied gebeurt op dezelfde manier. De meeste gebiedsnamen zijn reeds in het systeem opgenomen. Als je er een selecteert, zoomt het kaartje meteen naar het gebied in kwestie. Vergeet niet om het pijltje te verslepen naar de precieze locatie van de waarneming! Je kan ook gewoon klikken op de juiste plaats op de kaart.

Tip: Als je een gebiedsnaam wil toevoegen, stuur dan een kaartje met de afbakening van het gebied naar info@waarnemingen.be.

Alle overige velden mogen worden ingevuld maar zijn niet verplicht.

Wanneer je klaar bent met deze waarneming, klik je onderaan op 'Invoeren' en de waarneming is toegevoegd! Indien gewenst kan je nu ook een foto toevoegen als bewijs of illustratie van je waarneming.

Mijn waarnemingen.be

In waarnemingen.be kan je eenvoudig al je ingevoerde waarnemingen opnieuw raadplegen, sorteren of downloaden. Het menu 'Mijn waarnemingen.be' vormt hiernaar de toegangspoort.

Via 'Mijn waarnemingen.be > Mijn waarnemingen' krijg je een chronologisch overzicht van al je waarnemingen. Je kan hier ook sorteren op soortgroep, datum of provincie. Door op het icoon voor de waarnemingen te klikken, krijg je alle details van je waarneming terug te zien.

Tip: Als je in 'Mijn waarnemingen.be' op een gebiedsnaam achter een waarneming klikt, krijg je het overzicht van al jouw waarnemingen in dat gebied te zien.

Via 'Mijn waarnemingen.be > Mijn foto's' kom je bij het overzicht van al je ingevoerde foto's.

Via 'Mijn waarnemingen.be > Jaarlijst' krijg je een overzicht van alle soorten die je reeds hebt waargenomen. Je kan hierbinnen sorteren op periode, jaar, maand, zeldzaamheid, provincie of soortgroep. Achter elke soort kan je klikken op 'Statistieken'. Dat toont een grafiekje van wanneer in het jaar je de waarnemingen hebt gedaan.

Tip: Via 'Overzichten > Toplijst soorten' kan je jouw lijst vergelijken met die van andere waarnemers.

Via 'Mijn waarnemingen.be > Persoonlijke gegevens' kan je je persoonlijke gegevens aanpassen, je emailadres wijzigen of een nieuw wachtwoord aanvragen.

Zo kan je onmiddellijk aan de slag!

De vele mogelijkheden en functies in Waarnemingen.be worden in de volgende hoofdstukken besproken. Je kan deze handleiding ook nalezen op www.natuur-forum.be onder 'Waarnemingen.be'.

Op het forum kan je ook terecht voor al jouw vragen, problemen of wensen rond het systeem. Geraak je er niet uit, dan kan je het team van Waarnemingen.be bereiken op info@waarnemingen.be

2 Waarnemingen invoeren

Nadat je je geregistreerd hebt, kan je beginnen met het invoeren van waarnemingen. Als je bovenaan de pagina op 'Invoeren > Waarneming' klikt komt je terecht bij het invoerformulier <http://waarnemingen.be/wn.php>.

Hieronder wordt besproken hoe je een waarneming moet invoeren. Velden met een ● zijn verplicht in te vullen.

● **1. Datum.** Kies de datum waarop je de waarneming hebt gedaan. Standaard staat de datum van vandaag geselecteerd. Het datumformaat is jjjj-mm-dd. Dus maand komt voor de dag! Door te klikken op de kalender kan je de gewenste datum gewoon selecteren. Een gekozen datum blijft staan bij de invoer van een volgende waarneming. Let hier op als je meerdere gegevens na mekaar invoert! Als je de datum niet meer precies weet, probeer dan zo goed mogelijk te schatten wanneer het was, als het oude gegevens betreft waarvan je de datum echt niet meer weet, kies dan voor 31/12 van het jaar waarin de soort werd waargenomen, en meld bij de opmerkingen dat het geen precieze datum betreft.

2. Het is mogelijk om in het veld achter de datum een tijd in te vullen, maar dit is niet verplicht. Het eerste hokje is bedoeld voor het uur, het tweede voor de minuten. Let op, de velden Datum en Tijd blijven ingevuld bij het invoeren van een volgende waarneming.

● **3. Locatie.** Het is noodzakelijk om aan een waarneming een locatie te verbinden. Je kan inzoomen op de kaart, maar sneller is de eerste letters van een gebied of een gemeente in te tikken. Vanaf de derde letter verschijnt er een lijst van gebieden. Vergeet niet op de naam van het gewenste gebied te klikken.

Nadat je een gebied hebt gekozen, zoomt het kaartje onmiddellijk in naar het centrum van dit gebied. Je kan dit kaartje verschuiven en hier nog verder op in- of uitzoomen

Vergeet niet om het pijltje te verslepen naar de precieze locatie van jouw waarneming!

Je kan ook gewoon klikken op de juiste plaats op de kaart.

Wanneer je een volgende waarneming invoert, blijft het pijltje op dezelfde locatie staan. Dat is handig wanneer je op dezelfde plaats meerdere soorten zag.

● **4. Soortgroep.** Kies de soortgroep waaronder je waarneming valt.

● **5. Soort.** Daarna kan je de soort selecteren. Het zoeken van de juiste soort gaat volgens hetzelfde principe als het zoeken van het gebied: je typt de eerste letters in, en kiest dan de juiste soort uit de lijst.

Als je twijfelt aan de juistheid van de determinatie van de soort, kan je het vinkje voor 'determinatie zeker' weghalen. Je waarneming komt dan op 'onzeker' te staan maar wordt wel opgeslagen en nagekeken.

Betreft de waarneming een ontsnapte of ingevoerde soort, dan kan je het vakje 'escape/exoot' aanvinken.

● **6. Aantal.** Na dit alles kan het aantal waargenomen exemplaren worden aangegeven, evenals het geslacht.

Let op! Indien u bij geslacht 'Paar' aanklikt, betekent dit dat er een mannetje + een vrouwtje zijn waargenomen. Twee paar betekent dus vier vogels! Onder puntje 14 lees je hoe je de samenstelling van een groep verder kan specificeren.

Het aangeven van het aantal waargenomen exemplaren is een verplicht veld dat standaard op 1 staat. Het aangeven van het geslacht is niet verplicht, aangezien dit niet altijd met zekerheid is vast te stellen. Laat in zo'n geval de keuze op 'onbekend' staan.

7. Het volgende veld bestaat uit het selecteren van de 'activiteit' (ter plaatse, baltsend/zingend, jagend enzovoorts). De meeste activiteiten spreken voor zich, 'vondst (dood)' kies je enkel wanneer je een dier of plant dood hebt gevonden.

8. Dan is er nog de keuze om het 'kleed' in te voeren (adult, juveniel, zomer- of winterkleed, of het stadium bij insecten of planten). Dit vul je alleen in als je er zeker van bent welk kleed het is. Als je verschillende waarnemingen met hetzelfde kleed/gedrag wil ingeven, kan je het vakje 'Onthoud kleed en gedrag' aanvinken. Bv. bij het invoeren van nachtvinders moet je dan niet telkens opnieuw 'imago' en 'op licht' selecteren.

9. Het is mogelijk om aan te geven in welk biotoop je de soort hebt waargenomen. Ook deze lijst werkt door de eerste letters van het gewenste biotoop in te typen en een keuze te maken uit de lijst die dan verschijnt.

10. Om de waarnemingsomstandigheden aan te geven kan je ook het weer aangeven, maar dat is niet verplicht. Er is keuze uit een aantal mogelijkheden.

11. Eventueel kan je in het tekstvak 'Bijzonderheden' extra informatie over de waarneming toevoegen. Bij zeldzame soorten wordt een beschrijving van de kenmerken van de betreffende soort bijzonder op prijs gesteld. Bijvoorbeeld waarom het juist die soort betreft en niet een gelijkende (en vaak algemenere) soort. Vul hier bij vervaagde waarnemingen geen details in over de locatie, want dit veld is zichtbaar in het detailscherm, ook bij km vervaagde soorten.

12. Onder 'Toelichting locatie' kan je details over de vindplaats geven. Deze informatie wordt niet openbaar gemaakt bij vervaagde waarnemingen.

13. Het laatste invulveld is 'Vervagen'. Met deze functie kan je een waarneming van een kwetsbare soort of een soort in een kwetsbaar gebied vervagen tot op km niveau of verbergen voor een bepaalde periode (embargo), bv. om een kwetsbare vogel of plant tijdens een broed- of bloeiperiode te beschermen.

Bedenk namelijk dat na het invoeren van een waarneming deze openbaar is en iedereen de waarneming kan zien. Wanneer het, gezien de omstandigheden, beter is de details van een waarneming tijdelijk achterwege te houden, dan vul je achter 'Embargo tot' de datum in tot wanneer de waarneming verborgen moet blijven. Lees meer hierover onder het titeltje 'Waarnemingen vervagen'.

14. Als alle gegevens ingevoerd zijn klik je op 'Invoeren'. Er wordt dan aangegeven dat de waarneming is opgeslagen. Verschijnt er 'Waarneming is niet opgeslagen', dan betekent dit dat je een verplicht veld niet hebt ingevuld.

Het formulier wordt opnieuw geladen zodat je eventueel nog meer waarnemingen kan invoeren. Onderaan verschijnen alle tijdens deze sessie ingevoerde waarnemingen. Je kan hier meteen een foto aan toevoegen via de functie 'Foto toevoegen'. Je kan hier ook de aantallen verder specificeren via 'Samenstelling wijzigen', bv. 1 mannetje, 1 vrouwtje, 2 juvenielen.

Waarnemingen uit Nederland geef je in via www.waarneming.nl, waarnemingen uit andere landen kan je melden op www.observado.org. Je kan in beide websites inloggen met dezelfde gebruikersnaam-paswoord combinatie.

Waarnemingen invoeren uit het gehele gebied

Voor oude soortenlijstjes of waarnemingen waarvan de precieze locatie niet bekend is, kan het nuttig zijn om deze in te vullen op gebiedsniveau en niet op puntlocatie. Hiervoor bestaat een snelle invoermethode. Ga naar Overzichten > Gebieden en zoek het gebied naar keuze. Door hier op te klikken opent de pagina van het gebied in kwestie. Rechts onder staat de knop **Waarnemingen invoeren uit het gehele gebied**. Dit scherm laat toe om een hele reeks waarnemingen tegelijk in te voeren voor het hele gebied.

Opgelet! Deze functie zal in de toekomst vervangen worden door een knop 'Gebiedswaarneming' in het invoerscherm. Gebruik deze functie enkel voor oude gegevens, want deze waarnemingen zijn veel minder nauwkeurig dan degene die je via Invoeren > Losse waarneming meldt.

Waarnemingen vervagen

De meeste waarnemingen op Waarnemingen.be zijn openbaar zichtbaar. Dat versterkt de interactie tussen waarnemers en laat toe dat gebruikers elkaars waarnemingen nakijken.

Maar in bepaalde gevallen is het beter dat het voorkomen van een soort niet openbaar bekend is. Een aantal kwetsbare soorten zoals orchideeën en beschermde dagvlinders is standaard vervaagd, m.a.w. de precieze locatie wordt nooit vrijgegeven. Afhankelijk van de soort is dat tot op 1 of 5 km². Bij deze waarnemingen wordt ook de naam van de waarnemer niet weergegeven om te vermijden dat via vergelijking met andere waarnemingen van de waarnemer toch de locatie kan worden achterhaald.

Opgelet: vervaag je waarneming niet door het pijltje op een verkeerde locatie te plaatsen! Zo komen er onnauwkeurige waarnemingen in het systeem, en zit je zelf ook met onprecieze gegevens in je profiel.

Er zijn verschillende mogelijkheden voorzien om waarnemingen veilig af te schermen:

1. Door in het invoerscherm aan te geven dat een waarneming vervaagd moet worden tot op 1x1 km, worden niet langer de exacte coördinaten getoond, maar enkel de gebiedsnaam. Opmerkingen bij een waarneming worden wel getoond, vul hier dus geen plaatsbeschrijving in. Die kan je wel plaatsen in het veld 'Toelichting locatie' want dat wordt niet getoond bij vervaagde waarnemingen. Ook de naam van de waarnemer wordt niet getoond.

2. Wil je een waarneming volledig onzichtbaar maken voor anderen, bv. een kwetsbaar broedgeval afschermen tot na het broedseizoen, dan kan je een embargo datum instellen. Tot die datum is de waarneming enkel zichtbaar in je eigen waarnemingscherm en voor de controlerende admins. In het systeem is enkel zichtbaar dat ergens in België die soort werd waargenomen. Alle details en ook de naam van de waarnemer worden afgeschermd. **Dit is de meest veilige manier om gevoelige waarnemingen te beschermen.**

Tenslotte kunnen specifieke soorten in bepaalde gebieden onzichtbaar worden gemaakt. Bijvoorbeeld om te vermijden dat een kwetsbaar of afgesloten terrein wordt betreden (vb.

militair domein), of indien de beheerders van een gebied een broedgeval van een kwetsbare maar niet vervaagde soort geheim willen houden. Deze bijkomende vervaging kan worden aangevraagd door terreinbeheerders via een gemotiveerde mail aan info@waarnemingen.be

Projectwaarnemingen

Waarnemingen.be is in de eerste plaats ontwikkeld voor 'losse waarnemingen'. Voor een aantal projecten rond soorten of soortengroepen wordt Waarnemingen.be ook gebruikt om meer cijfermatige informatie te verzamelen. Deze voer je in via het scherm 'Invoeren > Projectwaarneming' of rechtstreeks via http://waarnemingen.be/wn_project.php

Dit scherm is gelijk aan het gewone invoerscherm, maar met twee verschillen:

1. Gegevens die via deze weg worden ingevoerd, krijgen automatisch een projectcode toegevoegd. Zo zijn ze te onderscheiden van 'losse waarnemingen', en kunnen ze worden geselecteerd om bepaalde projectkaartjes aan te maken.
2. Indien op een afgesproken manier gezocht wordt, krijgt ook een vastgestelde afwezigheid betekenis. Daarom is het bij sommige projecten mogelijk om bij 'Aantal' een nul in te vullen.

Een aantal voorbeelden van projectgegevens zijn het Nachtvlindermeetnet, Klapekstertelling of de georganiseerde zoektochten naar eitjes van Sleedoornpage.

De meeste projecten hebben een begin- en een einddatum waartussen het mogelijk is om gegevens in te voeren.

Voor een aantal projecten worden automatisch projectkaarten aangemaakt. Die kan je terugvinden via het menu-item 'Projecten'. Op sommige van deze projectkaarten is een vastgestelde afwezigheid zichtbaar als een rood hok of gebied. Van zodra een andere waarnemer de soort wél aantreft in het gebied, verandert de kleur van dit hok naar blauw.

Naast de projecten in Waarnemingen.be zijn er uiteraard nog een heleboel andere tel- en meetprojecten. Voor een volledig overzicht hiervan kan je terecht op <http://www.telmeem.be>

3 Waarnemingen Raadplegen

Waarnemingen raadplegen kan je op verschillende manieren:

- Zoeken op soort via het zoekvenstertje rechts boven elk scherm.
- Via het menu 'Recente waarnemingen' krijg je een chronologisch overzicht van de meest recente waarnemingen van de gekozen soortgroep.
- Via het menu 'Overzichten' kan je naar verschillende types overzichten:
 - Overzichten > Recente zeldzaamheden
(is gelijk aan het startscherm www.waarnemingen.be)
 - Overzichten > Soorten
toont alle inheemse soorten, je kan hierbinnen filteren op soortgroep, familie, soort of zeldzaamheid. Daarna klik je op een soortnaam voor de waarnemingen van deze soort. Klikken op het kaart-icoontje geeft een overzichtskaart van alle waarnemingen.
 - Overzichten > Gebieden
toont het overzicht van aangemelde gebieden waarbinnen je kan filteren op type gebied, provincie of gebiedsnaam. Door te klikken op een gebiedsnaam krijg je een chronologisch overzicht van alle waarnemingen in dat gebied. Door in dit overzicht te klikken op de naam van een waarnemer, krijg je alle waarnemingen van die waarnemer in dat gebied.
 - Overzichten > Excursieplanner of <http://waarnemingen.be/planner.php>
toont een overzicht van alle recente waarnemingen van de laatste 2 maanden van een gekozen soortgroep met een bepaalde zeldzaamheid binnen een zelfgekozen straal rond een punt dat je aanduidt op de kaart.
 - Overzichten > Statistieken of <http://waarnemingen.be/statistiek.php>
toont het totaal aantal ingevoerde waarnemingen en het aantal gemelde soorten per soortgroep
 - Overzichten > Fenologie of <http://waarnemingen.be/fenologie.php>
toont de eerste waarneming van elk jaar voor voorjaar en eventueel voor najaar voor soorten waarvoor een fenologische periode is ingesteld
 - Overzichten > Gebruikers
toont het overzicht van geregistreerde gebruikers. Je kan hierbinnen filteren op naam of provincie. Door te klikken op een gebruikersnaam kom je in het profiel van deze gebruiker. Als je daar in het rechtermenu kiest voor 'Waarnemingen' krijg je een chronologisch overzicht van alle waarnemingen die deze gebruiker heeft ingevoerd.
 - Overzichten > Toplijst soorten of <http://waarnemingen.be/ranks.php>
toont een rangschikking van de waarnemers op basis van het aantal waargenomen soorten. Door te kiezen voor 'Vergelijk met mijn lijst' kan je zien welke soorten deze waarnemer reeds heeft gezien die jij nog niet zag, en andersom.
 - Overzichten > Toplijst waarnemingen

toont een rangschikking van de waarnemers op basis van het aantal ingevoerde waarnemingen. Door te klikken op een waarnemer, krijg je een overzicht van alle soorten die deze waarnemer reeds heeft ingevoerd

- Overzichten > Twitcher of <http://waarnemingen.be/twitcher.php>

Deze functie toont de soorten die gedurende de voorbije week op Waarnemingen.be werden ingevoerd, en die nog niet in jouw totale soortenlijst voorkomen. Je kan kiezen voor soorten die je nog nooit hebt waargenomen, of enkel de soorten die je dit jaar of deze maand nog niet hebt waargenomen, of nog nooit in deze maand van het jaar (eeuwige maandlijst).

- 'Overzichten > Trends'

Via deze functie kan je de evolutie van soorten doorheen de tijd in kaart brengen. Je stelt een startdatum in en je kiest of je per dag, week, maand of jaar wil groeperen. Daarna verschijnt een filmpje waarin de verschillende verspreidingskaartjes na elkaar worden getoond. De grootte van de bollen geeft het grootste aantal gemelde exemplaren weer.

Determinatiefouten op Waarnemingen.be

Heb je een foutieve determinatie opgemerkt bij de waarnemingen of foto's op Waarnemingen.be?

Je kan dan rechts bovenaan het scherm van de waarneming klikken op 'Rapporteer een (mogelijk) foute determinatie'. De admin van die soortgroep krijgt dan een waarschuwing en zal deze waarneming extra aandachtig bekijken.

Als deze functie niet aanwezig is bij een waarneming, wil dit zeggen dat iemand anders al een melding heeft gedaan. Dit is zo ingesteld om te vermijden dat een admin tientallen meldingen krijgt over dezelfde fout. Omdat dagelijks vele tientallen waarnemingen moeten worden nagekeken, zal niet elke foutmelder een antwoord krijgen van het resultaat. Maar jouw opmerkingen worden zeker opgevolgd.

Wil je wel een persoonlijke reactie, post dan jouw opmerking mét een link naar de waarneming op www.natuur-forum.be bij de respectievelijke Soortgroep in de rubriek 'Determinatiefouten op Waarnemingen.be'

4 Mijn Waarnemingen.be

Waarnemingen.be biedt verschillende mogelijkheden om eigen waarnemingen te beheren. Dat doe je via 'Mijn Waarnemingen.be'. Daar kan je jouw waarnemingen selecteren op datum, soortgroep, provincie of zeldzaamheid. Je kan ook zoeken naar alle waarnemingen van een bepaalde soort.

Tip: Als je in 'Mijn waarnemingen.be' op een gebiedsnaam achter een waarneming klikt, krijg je het overzicht van al jouw waarnemingen in dat gebied te zien.

Het menu 'Mijn Waarnemingen.be' geeft toegang tot alle persoonlijke pagina's. Het bestaat uit volgende onderdelen.

- Mijn waarnemingen
- Mijn foto's
- Mijn gebieden
- Mijn kaarten
- Jaarlijst
- Eeuwige maandlijst
- Eeuwige daglijst
- Persoonlijke gegevens
- Export

Mijn Waarnemingen.be > Mijn waarnemingen geeft een chronologisch overzicht van al jouw ingevoerde waarnemingen.

Mijn Waarnemingen.be > Mijn foto's toont al jouw toegevoegde bewijsfoto's.

De pagina 'Mijn Waarnemingen.be > Mijn kaarten' toont de kilometerhokken waar je reeds waarnemingen verrichtte. Dat geeft een mooi overzicht van waar je waarnemingen verricht en waar niet.

Via 'Mijn Waarnemingen.be > Jaarlijst' of <http://waarnemingen.be/lijst.php> krijg je een overzicht van alle soorten die je reeds hebt waargenomen. Je kan hierbinnen sorteren op periode, jaar, maand, zeldzaamheid, provincie of soortgroep. Achter elke soort kan je klikken op 'Statistieken'. Dat toont een grafiekje van wanneer in het jaar jij waarnemingen van deze soort hebt gedaan.

Mijn Waarnemingen.be > Eeuwige maandlijst toont in welke maanden je al waarnemingen hebt verricht, gegroepeerd over de jaren heen.

Mijn Waarnemingen.be > Eeuwige daglijst toont op welke dagen van het jaar je al waarnemingen hebt verricht gegroepeerd over de jaren heen

Via Mijn waarnemingen.be > Persoonlijke gegevens of <http://waarnemingen.be/profiel.php> kan je jouw persoonlijke gegevens aanpassen en allerlei instellingen regelen. Je kan er

- je wachtwoord aanpassen
- je persoonlijke gegevens raadplegen en wijzigen
- aangeven naar welke organisaties jouw gegevens mogen geëxporteerd worden
- alerts instellen (zie verder)
- bekijken welke opmerkingen er bij jouw waarnemingen zijn geplaatst door admins

Deze pagina bevat ook links naar een aantal raadpleegschermen die hoger reeds werden besproken.

Mijn gebieden

Met de functie 'Mijn waarnemingen.be > Mijn gebieden' kan je 10 eigen gebieden creëren met een maximum oppervlakte van 5 km².

Na het aanmaken van een gebied verschijnt dit vanaf dan ook in de lijst met gebieden in het invoerscherm <http://waarnemingen.be/wn.php>. Jouw gebieden zijn enkel voor jezelf zichtbaar.

Een waarneming die je onder zo'n eigen gebied invoert, is voor de andere gebruikers zichtbaar (indien niet vervaagd) met de naam van het kleinste openbare gebied waarin het valt (net zoals andere waarnemingen).

Door te klikken op één van de eigen gebieden in het scherm 'Mijn waarnemingen.be > Mijn gebieden' kunnen waarnemingen, soortenlijsten, statistieken en fenologie van de waarnemingen binnen de grenzen van dit gebied opgevraagd worden. Hierbij is het mogelijk om alle waarnemingen te bekijken of een selectie uit te voeren van enkel de eigen waarnemingen.

Gebieden toevoegen?

Als je een bepaald gebied aan het nationale scherm toegevoegd wil zien, kan je dit best eerst aanmaken onder 'Mijn gebieden' (zie hierboven). Mail dan de link naar de pagina van dit gebied door naar info@waarnemingen.be, zodat dit kan worden toegevoegd aan de nationale databank. Een kaartje of GIS laag van de gebiedsafbakening opsturen mag ook.

Email alerts

Wie graag via e-mail op de hoogte wordt gehouden van een bepaalde waarneming, kan gebruik maken van de Functie 'email alert'.

In je persoonlijke profiel onder Mijn Waarnemingen.be > Persoonlijke gegevens > Alert toevoegen of rechtstreeks via <http://waarnemingen.be/alert invoeren.php?tab=1> kan je instellen dat je een e-mail wil ontvangen als een bepaalde soort in de provincie of in een bepaald gebied werd gemeld. Je kan ook alle soorten van een bepaalde soortgroep vanaf een gekozen zeldzaamheid opgeven.

Let op met de zeldzaamheidsklasse te laag in te stellen voor een groot gebied, want dan kan jouw mailbox wel eens overspoeld worden met alerts ...

Als je wil dat een alert op een ander e-mail adres toekomt dan hetgeen je invulde bij je registratie, kan je dit toevoegen aan de pagina Mijn waarnemingen.be > Persoonlijke gegevens > Overige instellingen onder het veldje 'email adres voor alerts'

Alerts opnieuw verwijderen kan je via het overzicht van jouw alerts onder http://waarnemingen.be/alert_overzicht.php?tab=0

Eigen waarnemingen downloaden

Voor sommige toepassingen is het handiger indien je jouw waarnemingen ook offline beschikbaar hebt. Anderen willen graag het overzicht van hun waarnemingen bewaren in Excel, in een databank of in een GIS programma. Eigen waarnemingen kunnen ten allen tijde gedownload worden. Dat doe je via 'Mijn Waarnemingen.be > Export' of via http://waarnemingen.be/export_util.php

Je kan kiezen uit 3 formats:

- een .kml file kan je openen met het programma Google Earth dat je kan downloaden op <http://earth.google.com/>. Het toont meteen al jouw waarnemingen op satellietkaart. Je kan ze wel niet bewerken. Je kan deze bestanden ook via het internet openen via Mijn kaarten in <http://maps.google.be>. Onthoud wel dat hier enkele beperkingen op zitten: er kunnen slechts .kml bestanden tot maximaal 1.000 punten worden ingeladen. De rest zal (zonder foutmelding) niet zichtbaar worden gemaakt.
- via de daglijst wordt een eenvoudig lijstje aangemaakt in tekstformaat waarin per gebied voor een bepaalde periode alle waargenomen soorten worden opgesomd. Handig om te posten op een forum, of te mailen naar vrienden. Je kan dit bestand openen met Notepad en van hieruit de gewenste waarnemingen knippen en plakken naar andere toepassingen.
- om waarnemingen met al hun details te downloaden, download je ze in .csv formaat. Die kan je eenvoudig openen in Excel.

Waarnemingen toevoegen aan een GIS programma

Waarnemingen die je gedownload hebt in een .csv bestand, kan je eenvoudig toevoegen aan een GIS programma voor weergave op kaart.

Indien je beschikt over GIS software, kan je op de volgende manier aan de slag:

De procedure voor MapInfo:

1. zet het .csv bestand om naar .xls via het programma Excel
2. open de .xls in MapInfo (Open... > bij 'bestandstypen' xls selecteren). 'Use Row Above Selected Range for Column Titles' aanvinken. Field properties zijn normaalgezien ok.
3. Ga naar Table > Create points...
4. kies voor projection Belgian Projection Systems (Lambert 1972)
5. kies voor X coordinates: X en voor Y coordinates: Y
6. Vul 1000 in bij 'multiply X coördinates by' en 'multiply Y coördinates by'. Klik op OK

Klaar! Check even of de waarnemingen op de goede plaats liggen (als het fout is gelopen liggen ze gewoonlijk in Nederland of midden Frankrijk).

Geen paniek als je niet onmiddellijk de gewenste stipjes ziet verschijnen. De layer met waarnemingen wordt niet automatisch toegevoegd aan je geopende map, dat moet je zelf doen via 'Open'.

De procedure voor ArcGIS

1. Zet het .csv bestand om naar .xls via het programma Excel
2. Vermenigvuldig de coördinaten X en Y met 1000
3. Ga in een bestaand ArcGIS project naar Tools > Add XY data
4. Kies het gewenste .xls bestand
5. Selecteer de velden coord-x en coord-y
6. Klik op OK

Er bestaan ook gratis GIS programma's, o.a. <http://www.qgis.org>

5 Werkgroepschermen

Waarnemingen.be is een nationale website waarin alle Belgische waarnemingen op een centrale plaats meldbaar én raadpleegbaar zijn. Dat is de kracht van het systeem, want waarnemers kunnen op één plaats terecht voor alle informatie. Maar veel natuurstudieliefhebbers zijn toch in de eerste plaats geïnteresseerd in welke bijzonderheden er in hun eigen buurt werden opgemerkt.

Daartoe werden regioschermen ontwikkeld. Dat zijn eigenlijk lokale versies van Waarnemingen.be (niet voor één natuurgebied maar wel voor een ruimere regio of werkingsgebied). Ze hebben de meeste functies van het hoofdsysteem, maar tonen enkel de waarnemingen die binnen de grenzen van het werkingsgebied van de lokale werkgroep of afdeling liggen. Deze schermen gebruiken dezelfde achterliggende databank, dus alle waarnemingen die ingevoerd worden via het regioscherm komen ook in Waarnemingen.be en worden gebruikt voor nationale analyses. Nuttig voor de lokale werkgroep is dat ook de waarnemingen ingevoerd via het nationale scherm in dit werkgroepscherm zichtbaar zijn. Dus ook van waarnemers die geen lid zijn van de werkgroep maar wel een waarneming uit de regio hebben gemeld.

Alle functies en statistieken in het regioscherm hebben betrekking op de gegevens uit het werkingsgebied. Dat opent nieuwe mogelijkheden. Zo zijn ook de overzichten van statistieken, fenologie of gebieden volledig toegespitst op de regio. Je kan dus opzoeken wanneer de eerste boerenzwaluw in de streek werd gemeld. Voor de eerste waarneming in heel België moet je zoeken op Waarnemingen.be

Nuttig weetje: wanneer je in een regioscherm eigen waarnemingen of die van een andere waarnemer bekijkt, zie je ook enkel een selectie van hetgeen waargenomen werd binnen de regio. Dus jouw eerste Boerenzwaluw in een regioscherm is jouw eerste waarneming binnen dat gebied, hoewel je elders in België misschien al vroeger op het jaar een zwaluw zag.

Je kan ook een overzicht opvragen van alle waarnemers, gebieden en waargenomen soorten in het werkingsgebied.

Regioschermen zijn op zichzelf staande websites met een uniek adres (bv. wvgnovl.waarnemingen.be). Maar ze kunnen ook ingebouwd worden in de website van de afdeling of werkgroep (bv. www.natuurstudiegroepdijleland.be/waarnemingen.htm)

Elk regioscherm heeft één of meerdere regiomoderatoren die het wel en wee van dit scherm opvolgen. Zij kunnen ook mee de waarnemingen in het werkingsgebied nakijken en commentaar plaatsen. Meestal zijn dit de natuurstudieverantwoordelijken. Zij kunnen ook het werkingsgebied instellen, nieuwsberichten plaatsen en belangrijk, de waarnemingen exporteren. Zo kunnen alle gegevens ook netjes toegevoegd worden aan de databank of het archief van werkgroep, gebied of afdeling.

Binnen een regioscherm kan ook de regionale zeldzaamheid worden aangepast, zodat bepaalde soorten tóch op de homepage verschijnen, ook al staan ze nationaal niet als zeldzaam ingesteld. Zo kan wat er wel en niet op het scherm verschijnt netjes worden aangepast aan de lokale situatie en interesses.

Gebruikers kunnen zich lid maken van een werkgroep door in hun profiel onder 'Mijn waarnemingen.be > Lidmaatschappen' de werkgroep te selecteren. Hiermee geef je aan dat je geassocieerd bent met deze werkgroep, en geef je toelating aan de regiomoderatoren om

jouw gegevens mee goed- of af te keuren. Later zal een lidmaatschap waarschijnlijk nog extra mogelijkheden toelaten.

Werkgroepen koppelen

Actieve werkgroepen kunnen een eigen regioscherm krijgen, dat gekoppeld is aan Waarnemingen.be. Zie ook http://waarnemingen.be/help_werkgroep_be.php.

Om een koppeling aan te vragen voor jouw werkgroep, volg je deze procedure:

1. Log uit en maak een nieuwe gebruikersnaam aan op naam van de werkgroep. Gebruik deze werkgroep-gebruikersnaam niet om in te loggen.

2. Stuur een mailtje naar info@waarnemingen.be met volgende gegevens:

- Naam van de werkgroep
- De naam van minimaal één en maximaal twee regiomoderatoren die als gebruiker bekend zijn in waarnemingen.be
- Een globale aanduiding van het werkingsgebied van uw werkgroep

Met deze gegevens wordt dan een koppeling aangemaakt waarna u een e-mail krijgt met een link naar het regioscherm, en een handleiding. De regiomoderator(en) kunnen zelf de grenzen van hun werkingsgebied verfijnen, allerlei instellingen van het werkgroepscherm regelen, gegevens downloaden en mee waarnemingen valideren. Voor de regiomoderatoren is een aparte handleiding beschikbaar.

6 Mobiel waarnemen

's Avonds je waarnemingen ingeven in Waarnemingen.be gaat best vlot. Maar na een hele dag buiten, kunnen (details van) waarnemingen al snel vergeten worden.

Nog handiger is je waarnemingen in het veld zelf al opslaan. Daarvoor bestaan intussen verschillende systemen en toepassingen. De handigste toestellen maken gebruik van de ingebouwde GPS. Ze slaan de locatie én het tijdstip van de waarneming op, waardoor je enkel nog soortnaam en aantal moet selecteren en eventuele opmerkingen moet toevoegen. Maar ook sommige smartphones zonder GPS kunnen gebruikt worden. Er zijn 3 types toestellen waarmee je nu reeds mobiel kan waarnemen:

1. Een PDA of Smartphone met GPS en Windows mobile als besturingssysteem (mobiel internet niet noodzakelijk) (vooral geschikt voor invoeren)
2. Een Iphone of een Google (Android) phone met GPS en mobiel internet (zowel invoeren als raadplegen)
3. Een smarthphone met een ander besturingssysteem en mobiel internet (vooral geschikt om waarnemingen te raadplegen, maar invoeren kan ook)

Voor deze toestellen bestaan verschillende oplossingen die we hieronder toelichten. Er komen natuurlijk altijd wel nieuwe toestellen op de markt, dus dit overzicht zal nooit volledig zijn. En ook de programmeurs werken steeds aan nieuwe toepassingen. Maar deze handleiding zou toch een zicht moeten geven op a. welke toestellen wel en welke niet geschikt zijn, en b. hoe je best aan de slag gaat.

In grote lijnen komt het neer op het volgende:

1. Op een PDA of Smartphone met GPS die werkt met Windows mobile (.Net Compact Framework) kan je een gratis programma installeren waarmee je ook zonder internet verbinding waarnemingen kan invoeren. Deze laadt je 's avonds op naar Waarnemingen.be. Je waarnemingen verschijnen dan na korte tijd op de website. Er zijn twee verschillende programma's. Voor oudere toestellen zonder touchscreen kan je WnSmart installeren. De meeste toestellen hebben echter een aanraakgevoelig scherm. Hierop kan je WnPda installeren, hetgeen we ook aanraden.

De laatste versies van deze programma's kan je downloaden op <http://www.waarnemingen.be/pda>

De handleiding van WnSmart vind je hier <http://waarnemingen.be/pda/wnsmart/handleiding/index.html>

De handleiding van WnPda vind je hier http://waarnemingen.be/download/Handleiding_WPDA.pdf

Als je beschikt over mobiel internet, kan je ook waarnemingen raadplegen via de browser én melden door het installeren van Opera mobile (zie onder punt 3).

2. Met een Iphone of met een telefoon die werkt met het Android besturingssysteem (Google phone) en met mobiel internet ingeschakeld, kan je surfen naar <http://m.waarnemingen.be>.

Dit is een compacte versie van de website die snel inlaadt. Je krijgt hier net als op waarnemingen.be een overzicht van de meest recente waarnemingen.

Je kan hiermee ook automatisch je positie laten bepalen. Als je in het menu in de rechterbovenhoek kiest voor 'Invoeren', zal het toestel toestemming vragen om je positie te gebruiken. Je kan kiezen of je de locatie wil controleren op de kaart. Daarna voer je de soortnaam en het aantal en ev. andere gegevens in. Nadat je op OK drukt, wordt jouw waarneming doorgestuurd en verschijnt ze meteen op de website.

Tip: Onthoud dat het een tijdje duurt voor de GPS locatie precies wordt. Eens de locatie goed bepaald is en de GPS actief blijft, gaat het waarnemen veel sneller.

3. Ook met een smartphone met een ander besturingssysteem kan je als je beschikt over mobiel internet (3G) naar de website <http://m.waarnemingen.be> surfen om waarnemingen te raadplegen. Je kan hier ook waarnemingen invoeren, door de gebiedsnaam te selecteren en de kaart naar de gewenste locatie te slepen, maar dit is minder handig. De ingebouwde browsers van de meeste toestellen laten niet toe om automatisch de GPS aan te spreken.

Voor toestellen met Symbian besturingssysteem (o.a. Nokia, Sony Ericsson, Samsung, Motorola, ...) is er wel een manier om de ingebouwde GPS aan te spreken. Hiervoor dien je de laatste versie van Opera mobile met Gears ondersteuning te installeren. Installeer hiervoor zowel Opera mobile <http://www.opera.com/mobile> en Gears op je toestel <http://gears.google.com>

Daarna kan je via de Opera mobile browser surfen naar <http://m.waarnemingen.be> en waarnemingen ingeven. Aan deze toepassing via Gears wordt nog wel hard gesleuteld.

Installeren van Opera kan ook op de Windows mobile toestellen uit punt 1 voor wie weinig waarnemingen wil invoeren.

Voor telefoons met besturingssysteem Symbian S60 5e editie of 3e editie feature pack 2 (met allerlaatste updates aangezien je WRT 1.1 nodig hebt) is er een widget in ontwikkeling. Je kan die reeds mee uittesten.

Voor meer info, zie <http://forum.waarneming.nl/smf/index.php?topic=88207.0>

Garmin toestellen of GPS toestellen voor in de wagen zoals TomTom's, zijn niet geschikt om mobiel waar te nemen.